

terawa nooga mulle südamesse, ma arwan kui wärisemist kõiges kehas olema tundnud, nõnda et jalad al lipusiwad wäsimä. Ehl ksil mõned mehe silmas pisaraid häbiks arwawad, siiski ei wõinud ma parata, waid pidin sel silmapilgul libedast nutma. Minu meehest näitas, kui lohutaks praegune piire üle astumine mind igawest omalt maalt ja omalt rahwast. Tagasi waadates seisid laugemat metsa taga Wastselinna kirik oma kena torniga, kui tapaks jumalaga jättes mulle ütelda: „ära unusta mind ja õpetust, mis minu sülest olid kaswanud! Nii kaua kui sina neid meeles ja südames kannad, saab Jumal sul teel saatjaks olema.“ — Kui mulle hiljemine muretundis tuli, siis tuletasin kiriku suju ja neid sõnu meele, mis läbi igakord kergitust leidsin. Kana aega seisin sellepoolest kahe wabel ja ei teadnud, wis parem wõinud olla: kas teie heldet annet wõtta, ehl oma tuju taga ajada? Need lahilaadest mõttest segatud pääwad seisawad nüüd selja taga, minu südame tunnistus ütles mulle, sa oled õiglase mehe lohusit täitnud ja tõrkamata koormat wõdonud, mis taewane Isa sinu peale oli pannud. Tõdelikult tunnistates, ei tohi ma praegust seisust milgi wiisil koormaks nimetada; kui esimeestel pääwadel õpimine mõnekorra raskeks sippus minema ja põllutööd lanqeks läinud liikmeid nõnda ei oskanud parnutada, kuda tapeti ja ettenäidati, siis andis õpetajote lohus ja kannatlik meel jälle troostit, sest et üks hea isa lahlemalt oma last ei wõiks õpetada, kuida meid õpetati: kus suusõna aiwule sundija oli! Ei topdud keppe ega wisja rooska ial nähtawale; niisama wähe nähti käega ehl ruskaga müsiamisit. Mõne nädala pärast oli ommet meil kõigil enamist selge. Kui ennelõunat wäeteeenituse õpimine lõpenud ja kaks kunnit kolm tundi puhkamise aega antud, siis kutsus üks wana uuderupser meid jälle enese juure kofku ja jubatab terasematele Wenekeele lugemise ja kirjutamise teed, nõnda et, kes õpetust soowib nõuda, seda igawiisi wõib saada. Tulawal nädalal oodetakse üht lindrati seie, kes meie osawust peab läbilatsuma ja seda mööda aru tegema, kuhu teenistusse igaüht siis pannakse, kas maa

ehk merewäele. Sellepärast ei anna ma täna teile weel oma adressi, sest et meie wiibimine siin paigas enam pikemalt ei kesta, aga nii pea kui sinna saan, kuhu laugemat seie mise paika antakse, luban teile sedomaid kirja sõnumid läkitada.

„Mis ma teile nimetamata ei tohi jätta, on Wenerahwa lohus, misga meid külades ja talu peredes igal pool kui wana tutawaid wasta wõetakse, kus meile aeglikult asu paika juhtub. Iga peremees jagab lahket näul wõõraga, mis Jumal temale sõõma laua peale õnnistanud, ega nähta siin kuskil paha nägu ja wiltu molle, kuida paraku! sagedast meie maal sünnib. Endisel kehwuse päiwil wõis mõnes kohas kasina jõu pärast wõõras majaline pererahwale raskust teha, aga täna pääwal elab meie Festirahwas enamist igal pool nõnda, et sest lugu ei wõi pidada, kas üks suu rohkem ehl vähem leemewaagnal istub. Igakord, kui wõõras pererahwas mind lahkest wasta wõttawad, tuleb mul õnija ema sõna meele, mis ta üksford ütles, kui ühe nähtaise teekäiale süua oli annud. Ma wõisin sel ajal seitsme ehl kahelisa aastane poisi jõmmikoks olla, siiski seisab mul lugu nii selgest meeles, kui oleks eile wost juhtunud. Ühel pääwal aetis üks rändaja bantwärgi sel meie tuppa, palus atandlikult palukese leiba, rääkides, kuda temal eile hommikust saadik toidu einelst subu ei olla saanud. Eit läks lambri, tõi sealt kannika leiba ja wõinappi lauale, palus nii kaua esimeseks nälja kustrutufeks wõtta, kui lõune roog walmis saab. Wõõras tõi hiljemine meiega lõunat ja andis eit temale teele minnes leiwapalukese ja natuke wõid kaasa. Mees tänas pisarsilmil hea tegemise eest. Isa näitas emä helduse üle natuke meelt pahandama ja ütles: „Kas arwad meil mõisniku warandust olema, et kõiki hulgusse buntshantsakaid tapad sõõta!“ Ema kostis: „Ega se pisuke and meid ommetegi wäseks ei tee! Waata, meil on üks poeg kaswamas, kes teab, kes üksford temale tühja lõhmu saab täitma.“ — Igal lahket wastawõtmisel tulewad mulle emä sõnad meele ja näitab minu arwates, kui oleks emä hea tegu seda õnne mulle walmistanud.